

Мазур В.С.,
доцент, канд. екон. наук,
Мазур Н.С., магістр,
TNEU

Volodymy Mazur
the senior lecturer,
cand. econ. sei., TNEU,
Nataliya Mazur,
the master, TNEU

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ПАРАДИГМА СВІТОВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

GLOBALISATION AS A PARADIGM OF WORLD ECONOMIC DEVELOPMENT

Розглянуто різні підходи до оцінки проявів глобалізації, позитивні та негативні наслідки впливу на світову економіку.

It is investigated different approaches to an estimation of displays of globalization, positive and negative consequences of influence on economic.

Розгортання процесу глобалізації вирізняється суперечливим впливом на національні економіки та на весь перебіг сучасного світогосподарського розвитку. З одного боку, глобалізація розширює можливості окремих країн щодо використання та оптимальної комбінації різноманітних ресурсів, їх більш глибокої участі в системі міжнародного поділу праці, з іншого — глобальні процеси значно загострюють конкурентну боротьбу, спричиняють маніпуляцію величезними фінансовими й інвестиційними ресурсами, що становить реальну загрозу для країн із низькими та середніми доходами [3].

Дослідженню процесу глобалізації присвятили свої праці чимало закордонних і вітчизняних учених.

Через свою суперечливість глобалізація важко піддається визначенню. Багато авторів дають своє визначення глобалізації. Зокрема, Дж. Тобін характеризує її як суто технологічний процес, пов'язаний із широким розповсюдженням високих технологій у електроніці, техніці та комунікаціях.

На думку П. Бурдье, глобалізація є продуктом не економіки чи технології, а політики, яка формується СОТ і ТНК.

Відомий український економіст С. І. Соколенко, який вивчає проблеми світової економіки, у своїй книзі «Виробничі системи глобалізації» написав, що сьогодні терміном «глобалізація» визначають використання в світі єдиної валюти, інтеграцію ринків товарів, послуг, робочої сили, уніфікацію стандартів і споживацьких смаків [3].

А. А. Пороховський стосовно глобалізації відмічає: «Вперше за багатомісячну історію людства світове господарство представ-

лено не як конгломерат національних економік, а як єдине ціле, що має однаковий та загальний механізм функціонування та розвитку — ринковий механізм» [6].

Слід зазначити, що глобалізація явище не нове: і як інтернаціоналізація господарських зв'язків, і як форма міжнародного спілкування, вона розвивалася з кінця XIX ст. [10]. Однак наприкінці XX ст. поняття «глобалізація» стало невід'ємним елементом міжнародної політичної дискусії. Усвідомлюючи об'єктивний характер глобалізації, західні експерти та політики, з одного боку, розмірковують про її переваги для людства, а з іншого, про жахливі наслідки, яких неможливо уникнути.

Економічний підхід до глобалізації визначає її як модель повністю міжнародно інтегрованих ринків, які відповідають таким умовам, як вільне переміщення товарів, послуг, робочої сили та капіталів, а також рівний статус іноземних інвесторів (і іноземних громадян, що працюють за кордоном) і національних громадян [8].

У довгостроковій перспективі більш важливим стає зв'язок національних економік усього світу. Як зазначалося Комісією з національної безпеки США, «економічні спади, які раніше були епізодичними та локальними, можуть завдяки глобальним фінансовим ринкам стати системними за походженням і більш глобальними за наслідками» [8].

Узагальнюючи зміни, які відбувалися у світовій економіці під впливом глобалізації, можна виділити такі основні її елементи — міжнародна торгівля, транснаціональні корпорації та міжнародні фінанси [4]. Дійсно, як відмітив Дж. Сорос, визначальною рисою глобальної капіталістичної системи є мобільність капіталу, інформації та бізнесу [2].

За умов глобалізації значно посилюється не лише економічна, але й політична та соціальна нерівність між країнами. Розрив у доходах між 1/5 частиною народонаселення, що проживає в найбільш заможних країнах, і 1/5, що проживає в найбідніших країнах, у 1997 р. виражався співвідношенням 74:1, порівняно з 60:1 в 1990 р. і 30:1 — в 1960 р. Для порівняння: в 1900 р. цей розрив становив 3:1, у 1913 р. — 11:1. А в 2015 р., за прогнозами ООН, досягне співвідношення 100:1 [9].

Глобалізація володіє також значними резервами підвищення ефективності виробництва завдяки поглибленню розподілу праці, збільшенню економіки за рахунок масштабу та зниження витрат, оптимізації розміщення ресурсів у світовому масштабі та передачі технологій.

Вільно мігруючий світом капітал дестабілізує національну економіку. Спекулянти можуть підірвати стабільність національних валют, примушуючи уряди вживати дорогі заходи. Більшість держав, крім індустріально розвинутих, безсилі при коливаннях валютних курсів і рухів капіталів, бо не володіють необхідним досвідом. Спрощується здійснення і розповсюдження шахрайських операцій у глобальному масштабі.

Глобалізація — це універсальний процес, який підкорюється лише законам власного розвитку. Вона має як свої позитивні, так і негативні наслідки, а її вплив оцінити однозначно просто неможливо. Ще нещодавно процес глобалізації пов'язували лише з економічною сферою, але зараз він в однаковій мірі торкається і політики, і законодавства, і культури та інших сфер громадського життя.

Будь-яка країна сьогодні є частиною процесу глобалізації і Україна не виняток. Українським дослідникам необхідно максимально серйозно звернути увагу на це явище, знаходити в ньому переваги та недоліки для нашої країни та використати їх на благо економіки, політики, культури та соціальної сфери держави.

Література

1. *Белорус О. Г.* Экономическая система глобализма. — К.: КНЭУ, 2003. — 347 с.
2. *Дж. Сорос.* Криза глобального капіталізму. — К.: Основи, 1999. — 259 с.
3. Світова економіка: Підручник / А. С. Філіпенко, О. І. Рогач, О. І. Шнирков та ін. — 2-ге вид., стереотип. — К.: Либідь, 2001. — 582 с.
4. Sidenko S. The Socio-economic Dimension of Modern Globalization // *International Economic Policy*. — June 2004. — № 1. — P. 71—93.
5. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія / За ред. Д. Г. Лук'яненка. — К.: КНЕУ, 2001 — 538 с.
6. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, А. С. Гальчинський та ін. — К.: Либідь, 2002. — 470 с.
7. <http://www.whiteworld.ns-info.us/rubrik/000116/000/01082605.htm>
8. <http://www.psu.rU/pub/edu/09/9.pdf>
9. <http://www.econ.msu.gb/ds/090>
10. http://www.democrazy.alfaspace.net/7_theory_hystory/orangemin.htm
11. <http://www.anti-glob.net>